

TIBBIYOTDA INNOVATSION TEXNOLOGIYALARNING AHAMIYATI

*Boyqo‘ziyev X.X. – Samarqand davlat tibbiyot universiteti,
gistologiya, sitologiya va embriologiya kafedrasida dotsenti.*

*Okboyev M.B. - Samarqand davlat tibbiyot universiteti, gistologiya,
sitologiya va embriologiya kafedrasida assistenti
Samarqand shahri, O‘zbekiston Respublikasi*

ANNOTATSIYA

Ushbu maqolada tibbiyot oliy ta‘lim muassasalarida fundamental fanlarni o‘qitishda innovatsion texnologiyalardan foydalanib mashg‘ulotlarning samaradorligini oshirish usullarining ahamiyati bayon qilingan. Shu bilan birga “Kadrlar tayyorlash milliy dasturi”, yuksak umumiy madaniyatga va kasb-hunar madaniyatiga ijodiy va ijtimoiy faollikka, siyosiy va ijtimoiy hayotda to‘g‘ri yo‘l topa olish mahoratiga ega bo‘lgan, istiqbolli vazifalarni ilgari surishga qodir kadrlarning yangi avlodini shakllantirish jarayonida ta‘lim tizimining oldiga qo‘yilgan vazifalari ko‘rsatib o‘tilgan.

Kalit so‘zlar: fundamental fanlar, innovatsion texnologiyalar.

Mavzuning dolzarbligi:

Bozor munosabatlariga o‘tish sharoitida talabalarning sog‘lom fikr, yangicha tafakkur qobiliyatini o‘stirishda innovatsion texnologiyalardan foydalanish juda muhim ahamiyatga ega. Oliy ta‘lim muassasalarida innovatsion texnologiyalardan foydalanish, talabalarning muammolarni topish, ularni hal qilish, yangi loyihalarni ishlab chiqish, ularni joriy etish bilan bog‘liq rejalarni mustaqil ravishda bajarishga imkon yaratadi. Tibbiyot oliy ta‘lim muassasalarida tibbiy biologik fanlarni kredit - modul tizimida o‘qitish jarayonida, innovatsion texnologiyalarni qo‘llashning me‘yoriy va huquqiy asoslari, qonunchilik normalari, o‘quv jarayonini tashkil etish kabi pedagogik mahorat va uning kasbiy kompetentligi muhim ahamiyat kasb etadi. Mamlakatimizda kadrlar tayyorlash milliy dasturini bosqichma - bosqich va muvaffaqiyatli amalga oshirish ko‘p jihatdan o‘qituvchi faoliyati, uning kasbiy nufuzini oshirish bilan bog‘liqdir (1, 3, 8, 11). Shunday ekan, sog‘lom va har tomonlama barkamol avlodni etishtirish, uzluksiz ta‘lim tizimida mehnat qilayotgan pedagogning saviyasiga, tayyorgarlik darajasiga va fidoiyligiga, uning yosh avlodni o‘qitish va tarbiyalash ishiga bo‘lgan munosabatiga bog‘liqdir. Ta‘lim tizimida mehnat qilayotgan pedagoglarning ko‘pchiligi ta‘lim va tarbiya jarayonida pedagogik mahoratning zaruriyati va ahamiyatini tobora chuqur anglab bormoqdalar. Shu sababli ular o‘z mahoratlarini uzluksiz oshira borishga, hozirgi kunning yuksak talablariga mos zamonaviy bilim va tajribalarni o‘zlashtirishga, ijodiy mehnat qilishga intilmoqdalar.

«Kadrlar tayyorlash milliy dasturi» asosida amalga oshirilayotgan ta'lim sohasidagi islohotlarning birinchi va ikkinchi bosqichlari vazifalari muvaffaqiyatli hal qilinib, uchinchi bosqichdagi o'zgarishlar davom etmoqda. Bu bosqichda o'quv - tarbiya ishlarini butunlay yangi asosda tashkil qilish, yuqori sifat ko'rsatkichiga erishish talab qilinadi. «Kadrlar tayyorlash milliy dasturi» yuksak umumiy madaniyatga va kasb - hunar madaniyatiga, ijodiy va ijtimoiy faollikka, siyosiy hamda ijtimoiy hayotda to'g'ri yo'l topa bilish mahoratiga ega bo'lgan, istiqbolli vazifalarini ilgari surish va hal etishga qodir kadrlarning yangi avlodini shakllantirish, shuningdek, har tomonlama kamol topgan, jamiyatda turmushga moslashgan, ta'lim va kasb-hunar dasturlarini ongli ravishda puxta o'zlashtirgan, jamiyat, davlat va oila oldida o'z javobgarligini his etadigan fuqarolarni tarbiyalashni nazarda tutgan pedagogik g'oyani ilgari suradi (1, 2, 3, 4, 12). Ushbu pedagogik g'oya ta'lim tizimining oldiga quyidagi vazifalarni qo'yadi:

1. ta'lim va kadrlar tayyorlash tizimini jamiyatda amalga oshirilayotgan yangilanish va rivojlangan huquqiy - demokratik davlat qurilishi jarayonlariga moslash;

2. kadrlar tayyorlash tizimi va mazmunini mamlakatning ijtimoiy - iqtisodiy taraqqiyoti istiqbolligidan, jamiyat ehtiyojlaridan, fan, madaniyat, texnika va «Kadrlar tayyorlash milliy dasturi» talablarini amalga oshirish jarayonida yuqori malakali rahbarlarni tayyorlash muhim vazifa sifatida kun tartibiga qo'yish;

3. shu jihatdan qaraganda yangi o'quv rejalari, dasturlar, darsliklarini joriy etishni, zamonaviy didaktik ta'minotni ishlab chiqish, fanlar bo'yicha ma'ruza matnlari, masalalar va mashqlar to'plami, laboratoriya ishlar va boshqa o'quv - uslubiy materiallarni ishlab chiqish va mashg'ulotlarning samaradorligini oshirishga qaratilgan (5, 6, 7, 9, 13).

Mamlakatimizda innovatsion texnologiyalar barcha yo'nalishlarda qo'llanilishi, davlatimizning iqtisodiy, ijtimoiy va ilmiy yo'nalishlarning tubdan o'zgarishga olib kelmoqda. Shu jumladan, ta'lim sohasida ham innovatsion texnologiyalarning qo'llanilishi yangi interaktiv usullarni vujudga keltirdi.

Bugungi kunda Oliy ta'lim sohasida tibbiy biologik fanlarni o'qitish, ta'lim - tarbiya berish, bilimlar darajasini zamonaviy innovatsion texnologiyalarga suyangan holda tashkil qilish va baholash, tibbiy biologik fanlar bo'yicha yangi o'quv dasturlarini yaratish, muhim muammolardan biridir. Shu o'rinda aytish kerakki, ta'lim - tarbiya tizimini ishlab chiqishda, uzluksizlik, yaxlitlik va bog'liqlikni ta'minlovchi «bosqichli ta'lim» konsepsiyasi tavsiya etilgan. Konsepsiya negizi maktabgacha ta'lim sohasida o'zlashtirilgan elementar ta'lim - tarbiyadan boshlab, oliy ta'lim darajasigacha bo'lgan jarayonni qamrab oladi. Bu jarayon tarbiyalanuvchilarga tayyorgarlik, tafakkur, fikrga egalik qilish, ong va madaniyat kabi sifatlarni etkazishni talab qiladi (10, 14, 15, 16).

Yuqoridagilarni xulosa qilib shuni aytish mumkinki, “Kadrlar tayyorlash milliy dasturi” ni va ta’lim sohasini isloh qilish vazifalarini bosqichma - bosqich amalga oshirish, ta’lim sifatini oshirishda innovatsion texnologiyalardan foydalanish muhim ahamiyatga ega. Zamonaviy innovatsion texnologiyalarning ta’lim muassasalariga joriy etilishi, har tomonlama samarali hisoblanadi. Oliy ta’lim tizimida bu texnologiyani joriy qilish uchun barcha shart-sharoitlar mavjud.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. “Kadrlar tayyorlash milliy dasturi”. Toshkent. 1997 yil 29 avgust.
2. Avliyoqulov N. Pedagogik texnologiyalar. Toshkent. 2008 yil.
3. Bobojanova Sh.Sh. Patologiya fanini o’qitishda interfaol usullarni qo’llab mashg’ulot samaradorligini oshirish. Toshkent. 2016 yil.
4. Boyqo’ziyev X. X., Bobojanova Sh.Sh., Dehqonova N.T., Djurakulov B.I., Ismoilova N.A. “Tibbiyot oliy ta’lim muassasalarida tibbiy biologik fanlarni o’qitishda ilg’or pedagogik texnologiyalardan foydalanish».
5. Davronova A. B., Avazova G. A., Rakhmonova Kh. N., Mukhitdinova S. M. Development of professional self-education competence of future specialists with medical education. Journal of Universal Science Research, 1(12), 139–144.
6. Ishmammedov R., Abduqodirov R. Innovatsion texnologiyalar . Toshkent. 2007 yil.
7. Ishmammedov R., Pardaev A., Abduqodirov A. Ta’limda innovatsion texnologiyalar. Toshkent. 2008 yil.
8. Maxsudov S. N. va boshqalar. Tibbiyot ta’limida zamonaviy pedagogik texnologiyalarning qullanilishi. Toshkent. 2016 yil.
9. Raximov B. Pedagogik texnologiyalar sxemalarda. Toshkent. 2009 yil.
10. Saidaxmedov N., Abduraximov S. Pedagogik texnologiyalar, pedagogik mahorat. Toshkent. 2010 yil.
11. Tolipov O., Usmonboeva M. Pedagogik texnologiyalar. Toshkent. 2005 yil.
12. Орипов Ф.С., Блинова С.А., Бойкузиев Х.Х. Организация образовательного процесса на младших курсах медицинского института. «Личностный подход в обучении и гуманизация учебно -воспитательного процесса» межвузский Республиканский сборник научных статей Стр. 29-31. Самарканд 2013.
13. Орипов Ф.С., Блинова С.А., Хамидова Ф.М. Преподавание морфологических дисциплин в медвузе сочетание традиционных и новых образовательных технологий. Материалы научно-практической конференции “Система повышения квалификации педагогических кадров в вузах Узбекистана: опыт, приоритеты и перспективы развития” 18 апрель 2018. С. 41-42.
14. Орипов Ф.С., Дехканов Т.Д., Бойкузиев Х.Х., Хамраев А.Х. Фундаментал фанларни ўқитишда горизантал ва вертикал интеграциянинг ахамияти. Сборник учебно-научнопрактической конференции “Общение с пациентом, проблемы обученич практических навыков и их решении при подготовке квалифицированных специалистов” 2018 Ташкент С. 397-398.
15. Орипов Ф.С., Дехканова Н.Т. Реализация принципов дидактики при модульной системе обучения. “Современное состояние, проблемы и перспективы медиуинского образования” международная учебно-научно-практическая конференция. Бухара 12 апреля 2018. С. 150.
16. Халимова Н.А. Хамраева Ю.М. Рахмонова Х.Н. Рахмонов Ф.З. Педагогическое общение в деятельности врача. Journal of Universal Science Research, 1(11), 305–315.